

Helmer Jõgi usub treffoonia vaimu tulevikku

⊗ Intervjuu Treffneri Gümnaasiumi direktoriga ⊗

⊕ Mida te arvate koolihariduse tasuliseks muutmisest?

Esimese hooga tahaks «jaa» öelda, sest see oleks lihtsaim ja kiireim tee meie koolide majandusliku olukorra parandamiseks. Tasuline kooliharidus annaks võimaluse viia õpetajate palgad näiteks ehitustooliste või politseinike omadega ühele tasemele. Nende kolme ameti nimetamine ühes lauses peaks panema vähegi mõelda oskava ja tahtva riigimehe murelikult mõtlema Eestimaa tulevikule.

See probleem on aga mitmeplaaniline ja ainult haridustöötaja mätta otsast vaadates ei saa talle vastata. Eetilises plaanis, üksikisiku seisukohalt oleme oma tööga ja selle eest saadud enam kui nigeia palgaga juba ammu kinni maksnud oma laste õpetamise, meditsiiniabi jne. Poliitilises plaanis aga tuleb tervitada iga sammu, mis aitab lammutada sotsialismiks nimetatud monst-rumit.

Seda küsimust ei saa lahus vaadata ka sellistest asjadest, nagu praegu haridusega tegelevate inimeste professionaalsus, nende täiendõpe, õpetajate ettevalmistus jpm. Kui meil ei ole suudetud tänaseni lahendada koolitahvi ja kriitilist «probleemikest», siis misuguse komplekse küsimusega jääme küll jänni.

Õpetamine ei saa seista lahus õppimisest. Hariduse iseväärtust tunnetab meie ühiskonnas elitaarne (selle sõna parimas tähenduses) kiht. Sellepärast tundus mulle lähimevikku hõiskamine ärkamisajast ja praeguse aja võrdlemine viimase ärkamisajaga ennatlikuna. Tõelist ärkamis-aega iseloomustas eelkõige rahva sügav hariduspüüdlus. Praegust aega iseloomustab rohkem tõkete tagant pääsenud viha toonase ülekohtu vastu. Oige ärkamine aias seisab ees.

Meie riiklik haridussüsteem ei anna garantiisid, aga inimene tahab garantiisid, kui ta millegi eest maksab. Me peame veel kaua härra Mauruse moodi kavalust ja kõveraid teid kasutades otsima võimalusi, et eesti poisid ja tüdrukud saaksid korraliku hariduse. Probleemi tegelik lahendus on aga majanduses. Usun, et jäätisemüügi ja erataksonduse taoline ettevõtlus jääb Eestimaal varsti minevikku. Tõelised firmad ja ettevõtted, et pinnal püsida, peavad muretsema eesrindlike tehnoloogiate, seadmete jne. eest. Masin ise aga ei maksa midagi, kui selie taga ei ole korralikku väljaõpet saanud inimest. Ka kõige kõvem pea peaks aru saama, et ilma korraliku üldhariduseta ei saa oila head ametiõpetajat.

Sahistada on muidugi põnev, kuid tegelikult peaks meie ajakirjandus iga päev lahti rääkima ja kirjutama mõtet: «toetades haridust, toetad Eestimaa tulevikku». Mõte on bannaalne, kuid praegu peab Treffneri Gümnaasiumi direktor vaatama kurvalt poolakate vilgast tegevust Jaani kirikus ja ekspertiisiakti laual, milles seisab lause koolimaja ühe osa kohta: «allakukkumise ohus».

⊕ Mis on direktori peamine mure koolis?

Küll oleks hea, kui kooli juhtkond saaks tegelda ainult otseselt õpetamise ja kasvata-misega. Lõviosa direktori tööajast kulub asjadele, mis ei peaks kuuluma tema kompetentsi. Need on enamasti majandusküsimused, seotud remondiga, varustamise ja rahaga. Neidki asju ei saa normaalselt lahendada, sest krediidi sisuline käsutaja ei ole kooli juhtkond. Lahendama on seatud ja volitatud terve vabariiklik ametnike armee. Toon ühe viimase aja drastilisema näite: õpetajad näevad meeletut vaeva õppekirjanduse otsimise, hankimise ja paljundamisega. Paljundusseadmeid muretsema ei ole enamik kooli võimalised. Ei saa käivitada ka vanu ajast ja arust kopeerimismasinaid, sest need töötavad sageli piiritusega, mida meil ei ole. Samas kutsutakse lausa tsisternide kaupa oksjonilt piiritust ostma.

Usun, et enamikul koolijuhtidest on suureks mureks kaadrimure, ja see on lähematel aastatel veelgi suurem. Üheks komistuskiviks on lapsehoolduspuhkusel õpetajate probleem. Kui noor õpetaja läheb lapsehoolduspuhkusele, tuleb talle töökoht säilitada samas koolis. Seega tuleb ühel äraarvamata päeval teatada võibolla väga heale asenduse-õpetajale, et teda lihtsalt enam ei vajata. Veel kohutavam on, kui õpilased peavad iga poole aasta möödudes kohtanema uue õpetajaga. Asjade loomulik käik oleks see, kui õpetajale säilitatakse haridusosakondade kaudu koht samas koolis või mõnes teises koolis, kus vajatakse õpetajat. Naisõigustlastele see mõte muidugi ei meeldi, kuid peale sündimise ja ema hoolitsuse tahavad lapsed ka kooliõpetust saada.

⊕ Mis on muutunud koolis endise nime taastamisega?

Kooli nime taastamiseks oli mitu põhjust. Eelkõige oli vaja taas tuua avalikkuse ette Hugo Treffneri ja tema asutatud kooli nimi.

Koolis on veel kolleege, kes on töötanud kõrvuti Treffneri kooli ja Tartu 1. Keskkooli õpetajatega. Veerand kooli õpetajatest on sama kooli vilistlased. Piisavalt on ka õpilasi, keile vanaisad, emad ja isad on siin majas õppinud. On olemas põlvkondade järjepidevus, seega säilib treitoonia vaim. Treffoonias on aga välis-tatud paigaltammumine. Seda ei lubaks meile Treffneri kooli arvukas vilistlaspere.

Kahe aasta jooksul peavad kõik klassid saama gümnaasiumiklassideks. Vähemalt ühe kooli raames ei tohiks eristada liht- ja eriklasse. Nii kaua kui haridussüsteem on vaene, peaksid koolid olema võimalikult homogeensed. Sellepärast on riikliku haridussüsteemi kõrval teretulnud igasugused alternatiivhariduse võimalused. Kuid see osa haridusest jäägu lastevanemate, ühenduste, seltside ja algatusvõimeliste inimeste pärusmaaks.

Olulistest muutustest võiks hakata rääkima alles paari aasta pärast. Praegu on meil olemas eesmärgid, mille poole püüelda.